T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2023/587
KARAR NO : 2024/562
KARAR TR : 02/12/2024

ÖZET:Davacının, Ankara Ticaret Odasında danışman olarak görev yapmakta iken görevine son verilmesine ilişkin Ankara Ticaret Odası Yönetim Kurulukararının iptali ile yoksun kalınan parasal haklarınınödenmesine karar verilmesi istemiyle açılan davanın, İDARİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : ***
Vekili : ***
Davalı : Ankara Ticaret Odası Başkanlığı
Vekili : ***

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin Ankara Ticaret Odasında genel sekreter yardımcısı olarak görev yapmakta iken, Ankara Ticaret Odası Yönetim Kurulunun 12/02/2019 tarih ve 15/587-002 sayılı kararı uyarınca danışman kadrosuna atandığını, 21/05/2019 tarihinde ise Yönetim Kurulunun 6/782-002 sayılı kararı ile görevine son verildiğini ifade ederek, davalı oda Yönetim Kurulu'nun 21/05/2019 tarih ve 6/782-002 sayılı işleminin iptali ile müvekkilinin yoksun kaldığı parasal haklarının, göreve son verildiği tarihten itibaren yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle, idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. **Ankara 14. İdare Mahkemesi 26/06/2019 tarih ve E.2019/1178, K.2019/1382 sayılı kararı**ile, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15. maddesinin 1/a bendi uyarınca davanın görev yönünden reddine karar vermiş, bu karara karşı istinaf isteminde bulunulmuştur. Ankara Bölge İdare Mahkemesi 12. İdari Dava Dairesi 06/11/2019 tarih ve E.2019/1806, K.2019/1931 sayılı kararı ile istinaf başvurusunun reddine karar vermiştir. Bu kararın temyiz edilmesi üzerine Danıştay Sekizinci Dairesi 13/01/2021 tarih ve E.2019/10214, K.2021/8 sayılı kararı ile Bölge İdare Mahkemesi kararının bozulmasına karar vermiş, Ankara Bölge İdare Mahkemesi 12. İdari Dava Dairesi 17/09/2021 tarih ve E.2021/524, K.2021/800 sayılı kararı ile Dairelerinin 06/11/2019 tarih ve E.2019/1806, K.2019/1931 sayılı kararında ısrar edilmesine karar vermiş, davacı vekilinin kararı temyiz etmesi üzerine Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu 26/01/2023 tarih ve E.2021/3382, K.2023/80 sayılı kararı ile temyize konu ısrar kararının onanmasına karar vermiş ve karar kesinleşmiştir. Görevsizlik kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...25.10.2017 tarihli ve 30221 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun "Görev" başlıklı 5. maddesinde; "İş mahkemeleri; a)5953 sayılı Kanun'a tabi gazeteciler, 854 sayılı Kanun'a tabi gemiadamları, 22.05.2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'na veya 11.01.2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun İkinci Kısmının Altıncı Bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına, b) İdari para cezalarına itirazlar ile 5510 sayılı Kanun'un geçici 4 üncü maddesi kapsamındaki uyuşmazlıklar hariç olmak üzere Sosyal Güvenlik Kurumu veya Türkiye İş Kurumunun taraf olduğu iş ve sosyal güvenlik mevzuatından kaynaklanan uyuşmazlıklara, c) Diğer kanunlarda iş mahkemelerinin görevli olduğu belirtilen uyuşmazlıklara ilişkin dava ve işlere bakar."hükmü yer almaktadır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun "Fesih bildirimine itiraz ve usulü" başlıklı 20. maddesinde; "İş sözleşmesi feshedilen işçi, fesih bildiriminde sebep gösterilmediği veya gösterilen sebebin geçerli bir sebep olmadığı iddiası ile fesih bildiriminin tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde işe iade talebiyle, İş Mahkemeleri Kanunu hükümleri uyarınca arabulucuya başvurmak zorundadır. Arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılamaması hâlinde, son tutanağın düzenlendiği tarihten itibaren, iki hafta içinde iş mahkemesinde dava açılabilir. Taraflar anlaşırlarsa uyuşmazlık aynı sürede iş mahkemesi yerine özel hakeme de götürülebilir. Arabulucuya başvurmaksızın doğrudan dava açılması sebebiyle davanın usulden reddi hâlinde ret kararı taraflara resen tebliğ edilir. Kesinleşen ret kararının da resen tebliğinden itibaren iki hafta içinde arabulucuya başvurulabilir. Feshin geçerli bir sebebe dayandığını ispat yükümlülüğü işverene aittir. İşçi, feshin başka bir sebebe dayandığını iddia ettiği takdirde, bu iddiasını ispatla yükümlüdür. Dava ivedilikle sonuçlandırılır. Mahkemece verilen karar hakkında istinaf yoluna başvurulması hâlinde, bölge adliye mahkemesi ivedilikle ve kesin olarak karar verir. " hükmüne

yer verilmiştir.

Diğer taraftan, 01.06.2004 tarihli ve 25479 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun "Odalar" başlıklı 4. maddesinde, "Odalar; üyelerinin müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, meslekî faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, mensuplarının birbirleri ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslekî disiplin, ahlâk ve dayanışmayı korumak ve bu Kanun'da yazılı hizmetler ile mevzuatla odalara verilen görevleri yerine getirmek amacıyla kurulan, tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır." hükmüne; "Oda, borsa ve birlik personeli" başlıklı 73. maddesinde, "Oda, borsa, Birlik ve bunların kurduğu teşekküllerde istihdam edilenler bu Kanun'da yer alan hükümler dışında 4857 sayılı İş Kanunu'na tâbidir." hükmüne; geçici 3. maddesinde, "Bu Kanun'da öngörülen yönetmelikler, bu Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde yürürlüğe konulur. Bu yönetmelikler yürürlüğe konuluncaya kadar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte yürürlükte bulunan tüzük ve yönetmeliklerin, bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam edilir." hükmüne; geçici 12. maddesinde, "Bu Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihte oda, borsa, Birlik ve bunların kurduğu teşekküllerde istihdam edilmekte olanların, mevcut statülerine göre istihdam edilmelerine devam olunur." hükmüne yer verilmiş; aynı Kanunun 103. maddesi ile 08.03.1950 tarihli ve 5590 sayılı "Ticaret ve Sanayi Odaları", "Ticaret Odaları", "Sanayi Odaları", "Deniz Ticaret Odaları", "Ticaret Borsaları" ve "Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Kanunu" yürürlükten kaldırılmıştır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesinden; İdarî yargı yerlerinde açılabilen idarî davaların, bir tarafını idarenin teşkil ettiği ve bunlara ait kamu hukukuna tâbi hukukî uyuşmazlıkları kapsadığını; buna karşın İş Kanunu'na tâbi iş sözleşmelerinden dolayı işveren ile işçi arasında ortaya çıkan özel hukuka tâbi hukukî uyuşmazlıkların çözüm yerinin iş mahkemeleri olduğu açıktır.

Dava dosyasının incelenmesinden; Ankara Ticaret Odası bünyesinde danışman olarak görev yapan davacının, 5174 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten önce 16.07.2001 tarihinde memur statüsünde göreve başladığı, 5174 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra ise, davalı idare ile arasında "4857 sayılı İş Kanunu'na tabi iş sözleşmesi" imzalamak suretiyle görevine devam ettiği, devamında 21.05.2019 tarihli ve 6/782-002 sayılı yönetim kurulu kararı ile iş sözleşmesinin feshedilmesine karar verilmesi nedeniyle görevine son verildiği, bunun üzerine davacı tarafından, görevine son verilmesine ilişkin yönetim kurulu kararının iptali ile söz konusu karar nedeniyle yoksun kaldığı parasal hakların görevine son verildiği tarihten itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda; uyuşmazlığın, Ankara Ticaret Odası'nda 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi olarak iş sözleşmesi imzalanmak suretiyle görev yapan davacının, Oda Yönetim Kurulu kararı ile iş akdinin feshine ilişkin olduğu bir başka ifadeyle işçi ile işveren arasında ortaya çıkan özel hukuka tabi bir uyuşmazlık olduğu anlaşıldığından, yukarıda yer verilen yasal düzenlemeler uyarınca davanın görüm ve çözümünde; adli yargı içerisinde yer alan İş mahkemelerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Nitekim, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin (Hukuk Bölümü) 26.03.2018 tarihli ve E:2017/789, K:2018/135 sayılı kararı da bu yöndedir..."

3. Davacı vekili aynı istemle, bu kez adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

4. **Ankara 4. İş Mahkemesi 12/10/2023 tarih ve E.2023/234, K.2023/805 sayılı kararı**ile, davanın görüm ve çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle, 2247 sayılıKanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"Mahkememizce yapılan inceleme neticesinde; davacının davalı Ankara Ticaret Odası'nda, 16.07.2001 tarihinden itibaren Genel Sekreter Yardımcısı olarak çalıştığı, 12.02.2019 gün ve 15/587-002 sayılı karar iledanışman kadrosuna atandığı, davacının işe başlama tarihinde 5590 sayılı "Ticaret ve Sanayi Odaları", "Ticaret Odaları", "Sanayi Odaları", "Deniz Ticaret Odaları", "Ticaret Borsaları" ve "Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği" Kanununun yürürlükte bulunduğu, İlgili yasanın 86. maddesi gereğince yürürlüğe giren Oda, Borsa ve Birlik Personel Yönetmeliği hükümleri uyarınca davacının statü hukukuna göre, davalı Ankara Ticaret Odası'nda yürüttüğü işler itibariyle, asli ve sürekli görevlerde çalıştırılan bir "memur" olarak istihdam edildiği, 5590 sayılı Yasa'yı yürürlükten kaldıran 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun 01.06.2004 tarihinde yürürlüğe girmesi ile, işbu Kanun'un 73.maddesinde, "Oda, borsa, birlik ve bunların kurduğu teşekküllerde istihdam edilenlerin bu Kanun'da yer alan hükümler dışında 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi olacakları", Geçici 12.maddesinde ise, "Bu Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihte oda, borsa, birlik ve bunların kurduğu teşekküllerde istihdam edilmekte olanların mevcut statülerine göre istihdam edilmelerine devam olunacağı" düzenlemesinin yer aldığı, 5174 sayılı Yasa'nın yürürlüğe girdiği dönem sonrasında iş sözleşmeleri düzenlemiş olmasının emrediciyasa hükmünün davacıya tanıdığı "mevcut statü" korumasını ortadan kaldırmayacağı, dolayısıyla yukarıda belirtilen Uyuşmazlık Mahkemesi kararında da açıklandığı üzere davalı tarafça tesis edilen işlemlerin yargısal denetiminin, 2577 sayılı Kanun'un, "İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı" başlıklı 2.

maddesinin birinci fıkrasında tanımlanan iptal davaları kapsamında idari yargı yerlerinde yapılması gerektiği anlaşıldığından, uyuşmazlığın çözüm yerinin idari yargı merciileri olduğu kanaatine varılarak 2247 sayılı Yasanın 19. Maddesi uyarınca aşağıdaki şekilde karar verilmiştir.

HÜKÜM: Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere,

Uyuşmazlığın çözüm yerinin idari yargı olması nedeniyle 6100 sayılı HMK'nın 114/1b ve 115 maddeleri uyarınca yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle DAVA ŞARTI YOKLUĞUNDAN DAVANIN USULDEN REDDİNE,

Dosyanın 2247 sayılı Yasanın 19. Maddesi uyarınca görevli merciin belirtilmesi için Ankara 14. İdare Mahkemesinin 2019/1178 Esas 2019/1382 Karar sayılı dava dosyası ile birlikte UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNE GÖNDERİLMESİNE,davaya konu uyuşmazlığın incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesi'nin karar vermesine değin ERTELENMESİNE..."

5. Ankara 4. İş Mahkemesince 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

6. Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığınca, 2247 sayılı Kanun'un 16., 19 ve 21. maddeleri uyarınca Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı ve Danıştay Başsavcılığının yazılı düşüncesi istenilmiştir.

III. BAŞSAVCILIK DÜŞÜNCELERİ

A. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

7. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, davanın görüm ve çözümünün idari yargı yerine ait olduğu yönünde yazılı düşünce vermiştir. Yazılı düşüncenin ilgili kısmı şöyledir:

"...Kuruluş amaçları, kamu yararı; faaliyet konuları ise kamu hizmeti olup, özel hukuk tüzel kişilerine nazaran üstün ve ayrıcalıklı kamu gücüne sahip olan ve tek taraflı işlemlerle, yeni hukuki durum yarattıkları için personeli de kamu hukukuna tabi olan oda, borsa ve birliklerin kamu hizmeti görmek amacıyla 5590 sayılı Kanun'un yürürlükte olduğu dönemde, memur statüsünde göre yapan personeliyle aralarında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davaların çözüm yerinin idari yargı yeri olduğu tartışmasızdır. Buna karşılık, 5174 sayılı Kanun'un 73. maddesinde oda, borsa, birlik ve bunların kurduğu teşekküllerde istihdam edilenlerin bu Kanun'da yer alan hükümler dışında 4857 sayılı Kanun'a tabi olduğunun, Kanun'un geçici 12. maddesinde ise Kanun'un yürürlüğe girdiği 01.06.2004 tarihinde oda, borsa, birlik ve bunların kurduğu teşekküllerde istihdam edilmekte olanların, mevcut statülerine göre istihdam edilmelerine devam olunduğunun belirtildiği görülmektedir. Bu bakımdan somut olay irdelendiğinde; davacının fiilen çalışmaya başladığı tarihte memur statüsünde olduğu anlaşıldığından, 5174 sayılı Kanun'un yürürlük tarihi ve geçiş maddeleri de dikkate alınarak, Kurum tarafından tesis edilen işlem ya da işlemlerin hangisinin hukuki sonuç doğurduğunun yargısal denetiminde, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun2. maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bendi gereğince idari yargı yerlerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Uyuşmazlık Mahkemesinin 27.11.2023 tarihli ve 2022/713 E., 2023/696 K. sayılı kararında da benzer hususlar vurgulanmıştır..."

B. Danıştay Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

8. Danıştay Başsavcısı, davanın görüm ve çözümünün idari yargı yerine ait olduğu yönünde yazılı düşünce vermiştir. Yazılı düşüncenin ilgili kısmı şöyledir.

"HUKÛKÎ DEĞERLENDİRME :

Kuruluş amaçları kamu yararı, faaliyet konuları ise kamu hizmeti olup, özel hukuk tüzel kişilerine nazaran üstün ve ayrıcalıklı kamu gücüne sahip olan ve tek taraflı işlemler tesis edebildikleri için personeli de kamu hukûkuna tâbi olan oda, borsa ve birliklerin 5590 sayılı Kanûnun yürürlükte olduğu dönemde kamu hizmeti görmek amacıyla istihdam ettikleri çalışanlarla yaptıkları ve yenilenerek devam eden sözleşmeler idârî sözleşme niteliğinde olduğundan, bu sözleşmelerin feshine ilişkin uyuşmazlıkların görüm ve çözümünde idârî yargı mercileri görevlidir.

Dosyada yer alan bilgi ve belgelerden, dâvâcının göreve başladığı 16/07/2001 târihinden görevine son verilmesine ilişkin 21/05/2019 târihli Yönetim Kurulu kararına kadar memur statüsünde istihdam edildiği anlaşılmakta olup 5174 sayılı Kanûnun yürürlüğe girmesinden sonra dâvâcı ile dâvâlı Oda arasında imzalanan iş sözleşmelerinde 4857 sayılı İş Kanûnuna atıf yapılarak,ihtilaf halinde yetkili yargı merciinin iş mahkemeleri olduğu belirtilmiş ise de bu sözleşmelerin 5174 sayılı Kanûnun yürürlük tarihinden sonra işe başlayanlara yönelik olarak düzenlenen "tip sözleşme" niteliğinde olduğu görülmektedir.

Her ne kadar, 01/06/2004 tarihinde yürürlüğe giren 5174 sayılı Kanûnun 73. maddesinde, oda, borsa, birlik ve bunların kurduğu teşekküllerde istihdam edilenlerin Kanûn'da yer alan hükümler dışında 4857 sayılı İş Kanûnuna tâbi olacakları düzenlenmiş ise de; aynı Kanûnun Geçici 12. maddesinde, Kanun'un yürürlüğe girdiği târihte oda, borsa, birlik ve bunların kurduğu teşekküllerde

istihdam edilmekte olanların, mevcut statülerine göre istihdam edilmelerine devam olunacağı kurala bağlandığından, 5174 sayılı Kanûnun yürürlük târihinden önce, 16/07/2001 târihinde kadro karşılığı statüde göreve başlayan dâvâcının Geçici 12.madde uyarınca mevcut statüsünü koruyacağı açıktır.

Bu itibarla, dâvâcının göreve başlayış târihi esas alınmak sûretiyle görevine son verilmesine ilişkin işlemin, yargısal denetiminin idârî yargı merciince yapılması gerekmektedir.

Nitekim Uyuşmazlık Mahkemesinin 07/06/2021 târihli ve E:2021/320, K:2021/370 sayılı kararı da bu yöndedir."

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

9. TC. Anayasası'nın *"Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları"* başlıklı 135. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları; belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzel kişilikleridir."

10. 01/06/2004 tarihli ve 25479 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun *"Odalar"* başlıklı 4. maddesi şöyledir:

"Odalar; üyelerinin müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, meslekî faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, mensuplarının birbirleri ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslekî disiplin, ahlâk ve dayanışmayı korumak ve bu Kanunda yazılı hizmetler ile mevzuatla odalara verilen görevleri yerine getirmek amacıyla kurulan, tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır."

11. 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun*"Oda, borsa ve Birlik personeli"* başlıklı 73. maddesi şöyledir:

"Oda, borsa, Birlik ve bunların kurduğu teşekküllerde istihdam edilenler bu Kanunda yer alan hükümler dışında 4857 sayılı İş Kanununa tâbidir."

12. 5174 sayılı Kanun'un 103. maddesi şöyledir:

"8.3.1950 tarihli ve 5590 sayılı Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları ve Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır."

13. 5174 sayılı Kanun'un geçici 3. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde yürürlüğe konulur. Bu yönetmelikler yürürlüğe konuluncaya kadar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte yürürlükte bulunan tüzük ve yönetmeliklerin, bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam edilir."

14. 5174 sayılı Kanun'un geçici 12. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte oda, borsa, Birlik ve bunların kurduğu teşekküllerde istihdam edilmekte olanların, mevcut statülerine göre istihdam edilmelerine devam olunur."

15. 18/5/1983 tarihli ve 83/6620 noluBakanlar Kurulu Kararıyla çıkarılıp, 5/8/1983 tarihli ve 18126 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları, Türkiye Ticaret Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Personel Yönetmeliği'nin *"Çalıştırma Biçimleri"* başlıklı 3. maddesi şöyledir:

"Odalar, borsalar ve Birlik hizmetleri memurlar, sözleşmeli ve geçici personel ile hizmetliler eliyle yürütülür.

a) Memurlar: Asil ve sürekli görevlerde çalıştırılan kadrolu personeldir.

b) (Değişik: 30/4/1990-90/377 K.) Sözleşmeli personel: Asli ve sürekli görevlerde kadrolu memur ve hizmetli personel dışında, sözleşme ile istihdam edilen personeldir.

c) (Değişik: 30/4/1990 - 90/377 K.) Geçici personel bir yıldan az süreli veya mevsimlik görevlerde sözleşme ile istihdam edilen personeldir.

d) Hizmetliler: Odalar, borsalar ve Birlik'in asli ve sürekli görevlerinin yerine getirilebilmesi için

lüzumlu olan destek ve yan hizmetlerde çalışan kadrolu personeldir."

16. Yönetmeliğin *"Ödev, sorumluluklar ve Yasaklar"* başlıklı 4. maddesi şöyledir:

"657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 'ödev ve sorumlulukları' hakkındaki 6-16 ncı maddeleri ile 'yasaklar'a ilişkin 26-31 inci maddelerin odalar, borsalar ve Birlik personeli hakkında da uygulanır"

17. Aynı Yönetmeliğin "*Kadroların tesbiti*" başlıklı 7. maddesi şöyledir:

"Odalar, borsalar ve Birlik'de hizmetlerin gerektirdiği bütün görevler için görevi, ünvanı, adet ve derecesi belirtilmek suretiyle kadrolar bir cetvel halinde tesbit edilir.
Kadrosuz personel çalıştırılamaz."

18. Aynı Yönetmeliğin "*Derecelerin Tesbiti*" başlıklı 11. maddesi şöyledir:

"Göreve ilk defa alınacakların öğrenim durumlarına göre girebilecekleri ve yükselebilecekleri derece ve kademeler 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36 ncı maddesindeki ortak hükümlere göre tesbit olunur."

19. Aynı Yönetmeliğin "*Sözleşmeli Personel*" başlıklı 16. maddesi şöyledir:

"(Değişik: 30/4/1990 - 90/377 K.)
Sözleşmeli personele verilecek aylık ücret, aynı kadro unvanında, kadrolu olarak çalışan emsali personele ödenen derece/kademe aylığı, taban aylığı, kıdem aylığı, ek gösterge, ödenek, özel hizmet tazminatı, çocuk ve aile yardımı toplamından az ve bu meblağın 2 katından fazla olmamak kaydı ile; her bir görev alanı için, görevin hiyerarşideki yeri, önemi, ağırlığı ve güçlüğü ile kuruluşun bütçe imkanları gözönünde bulundurularak, oda ve borsalarda meclisler, Birlik'te ise Yönetim Kurulu tarafından tesbit olunur.
Sözleşmeli personel, en çok üç ay süreyle denenmek kaydı ile işe alınır. Deneme süresi sonunda işe devamı idarece uygun görülmeyenlerin sözleşmeleri yenilenmez ve işten çıkarılırlar."

20. Yönetmeliğin *"Atama"* başlıklı 18. maddesi şöyledir:

"A) Odalar ve borsalarda:
a) Genel katip, yönetim kurullarının inhası ve meclislerin onayı ile,
b) Diğer personel yönetim kurullarının kararı ile göreve atanırlar.
B) Birlik'de:
a) Birlik Genel Katibini, Yönetim Kurulu Başkanının teklifi ile Yönetim Kurulu,
b) Müdür muavini ve daha üst ünvanlı personel, Birlik Genel Katibinin teklifi ile Yönetim Kurulu,
c) Diğer personeli ise Birlik Genel Katibi doğrudan göreve atar.
Personelin işine son verilmesi ve nakillerinde aynı esaslara uyulur.
İlk defa göreve alınanlarla, yeniden göreve atananların atamanın kendilerine tebliğ tarihinden itibaren meşru mazeretleri olmaksızın, en geç 15 gün içinde göreve başlamaları esastır. Aksi halde atama işlemi iptal edilir."

21. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun *"İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı"* başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"1. (Değişik: 10/6/1994 - 4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:
a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,
b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları
c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar.
2. İdari yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. İdari mahkemeler; yerindelik denetimi yapamazlar, yürütme görevinin kanunlarda ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı veremezler.
3. (Mülga: 2/7/2018 - KHK-703/185 md.)"

B. Yargı Kararı

22. Uyuşmazlık Mahkemesi 21/10/2019 tarih ve E.2019/581, K.2019/674 sayılı kararı ile,idari yargı yerinde; Kumluca Ticaret ve Sanayi Odasında Ticaret Sicil Memur Yardımcısı olarak görev yapan davacının, sözleşmeli statüde

görev yaptığına ve ücretlerinin ay sonunda ödeneceğine ilişkin olarak tesis edilen Oda işleminin iptali; adli yargı yerinde ise, davacının fiilen çalışmaya başladığı tarih dikkate alınarak devlet memuru statüsünde çalıştığının tespitine karar verilmesi istemiyle açılan davanın, idari yargı yerinde çözümlenmesi gerektiğine karar vermiştir. Kararın ilgili kısımları şöyledir:

> *"Kuruluş amaçları, kamu yararı; faaliyet konuları ise kamu hizmeti olup, özel hukuk tüzel kişilerine nazaran üstün ve ayrıcalıklı kamu gücüne sahip olan ve tek taraflı işlemlerle, yeni hukuki durum yarattıkları için personeli de kamu hukukuna tabi olan oda, borsa ve birliklerin kamu hizmeti görmek amacıyla 5590 sayılı Yasanın yürürlükte olduğu dönemde, personeliyle yaptıkları idari sözleşme niteliğindeki uyuşmazlıklara ilişkin davaların görüm ve çözüm yerinin idari yargı yeri olduğu tartışmasızdır.*
>
> *Buna karşılık, 5174 sayılı Kanunun 73. maddesinde oda, borsa, birlik ve bunların kurduğu teşekküllerde istihdam edilenlerin bu Kanunda yer alan hükümler dışında 4857 sayılı İş Kanununa tabi olduğunun; Kanunun Geçici 12.maddesinde iseKanunun yürürlüğe girdiği 1/6/2004tarihinde oda, borsa, Birlik ve bunların kurduğu teşekküllerde istihdam edilmekte olanların, mevcut statülerine göre istihdam edilmelerine devam olunduğunun belirtildiği görülmektedir.*
>
> *Bu bağlamda somut olay irdelendiğinde; davacının fiilen çalışmaya başladığı tarihten, 1.6.2014 tarihinden önce işe başlaması konusunda Kurum yetkili organlarınca yapılan işlemlerden bahisle memur statüsünde olduğunu iddia ettiği gözetildiğinde; 5174 sayılı Kanunun yürürlük tarihi ve geçiş maddeleri de dikkate alınarak,Kurum tarafından tesis edilen işlem ya da işlemlerin hangisinin hukuki sonuç doğurduğunun yargısal denetiminin, 2577 Sayılı Kanunun, "İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı" başlıklı 2.maddesinin 1 fıkrasında tanımlanan iptal davaları kapsamındaidari yargı yerlerinde yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır."*"

V. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

23. Uyuşmazlık Mahkemesinin Kenan YAŞAR'ın Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Yüksel NAVDAR'ın katılımlarıyla yapılan 02/12/2024 tarihli toplantısında; dosya üzerinde 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, olay kısmında belirtildiği üzere, tarafları, konusu ve nedeni aynı olan davada; idari yargı yerince adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle verilmiş bir görevsizlik kararı bulunmakta olup, bunun üzerine kendine gelen davayı inceleyen adli yargı yerinin sahip olduğu seçenekler ile verdiği karar bakımından bir değerlendirme yapılması gerekmektedir.

24. 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesinde yer alan, *"Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğunun ileri sürülebilmesi için adli ve idari yargı mercilerinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir.*

Bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca (...) ileri sürülebilir." hükmüne göre, idare mahkemesinin kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine adli yargı yerince de görevsizlik kararı verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi halinde, olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş olacak; hukuk alanında doğmuş bulunan bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi ise, ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilecektir.

25. 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesindeki *"Adli ve idari yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendisine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler.*

(Değişik ikinci fıkra: 23/7/2008-5791/9 md.) Yargı merciince, önceki görevsizlik kararına ilişkin dava dosyası da temin edilerek, gerekçeli başvuru kararı ile birlikte dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilir." hükmüne göre ise, adli yargı yeri, davaya bakma görevinin daha önce görevsizlik kararı veren idari yargı yerine ait olduğunu belirten gerekçeli bir karar ile doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesine başvurma olanağına sahiptir. Şu kadar ki, başvuru kararının, görev konusunda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilmesine değin işin incelenmesinin ertelenmesi hususunu da içermesi gerekir.

26. Kanun koyucu, 14. maddeye göre olumsuz görev uyuşmazlığı doğması durumunda her iki yargı merciince işten el çekilmiş olduğundan başvurma iradesini davanın taraflarına bırakmış iken, bu yönteme oranla daha kısa zamanda çözüme ulaşılmasını amaçladığı 19. madde ile, daha önce görevsizlik kararı veren yargı merciinden sonra davayı inceleyen yargı merciine, işten el çekmeden doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesine başvurma olanağını tanımıştır.

27. Adli yargı yerince, *"Uyuşmazlığın çözüm yerinin idari yargı olması nedeniyle 6100 sayılı HMK'nın 114/1b ve 115 maddeleri uyarınca yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle DAVA ŞARTI YOKLUĞUNDAN DAVANIN USULDEN REDDİNE, Dosyanın 2247 sayılı Yasanın 19. Maddesi uyarınca görevli merciin belirtilmesi için Ankara 14. İdare Mahkemesinin 2019/1178 Esas 2019/1382 Karar sayılı dava dosyası ile birlikte UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNE GÖNDERİLMESİNE,davaya konu uyuşmazlığın incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesi'nin karar vermesine değin ERTELENMESİNE,*şeklinde karar verildiği ancak bunun dosyanın kapatılıp, hüküm kurulup ve karar numarası alınmak suretiyle yapıldığı ara kararı yapılmadan ve dosyanın bir üst yazıyla Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği görülmüştür.

28. Bu haliyle, her ne kadar 2247 sayılı Kanun'da öngörülen yönteme uymamakta ise de, İş Mahkemesince re'sen yapılan başvurunun 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi kapsamında olduğunun kabulü ile Uyuşmazlık Mahkemesinin önüne gelmiş bulunan görev uyuşmazlığının çözüme kavuşturulması, gerek dava ekonomisine gerekse Uyuşmazlık Mahkemesinin kuruluş amacına uygun olacağından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi

B. Esasın İncelenmesi

29. Raportör-Hâkim Süleyman ARIDURU'nun, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

30. Dava, davacının Ankara Ticaret Odasında danışman olarak görev yapmakta iken görevine son verilmesine ilişkin Ankara Ticaret Odası Yönetim Kurulu'nun 21/05/2019 tarih ve 6/782-002 sayılı kararının iptali ile yoksun kalınan parasal hakların göreve son verildiği tarihten itibaren yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

31. Belirtilen Kanun ve Yönetmelik hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, 5174 sayılı Kanun'un Geçici 12. maddesi uyarınca,Kanunun yürürlüğe girdiği 01/06/2004tarihinde oda, borsa, birlik ve bunların kurduğu teşekküllerde istihdam edilmekte olanların, mevcut statülerine göre istihdam edilmelerine devam olunduğu yine 01/06/2004 tarihinden önce, 5590 sayılı Kanun ve Kanun'un 86. maddesi uyarınca çıkarılan Yönetmelik kapsamında kamu personeli statüsünde istihdam edilen sözleşmeli personelin mevcut statüsünü sürdürdüğü, her ne kadar, 5174 sayılı Kanun'un 73. maddesinde *"Oda, borsa Birlik ve bunların kurduğu teşekküllerde istihdam edilenler bu Kanunda yer alan hükümler dışında 4857 sayılı İş Kanununa tâbidir."* hükmü ile oda personelinin 4857 sayılı İş Kanununa göre istihdamı öngörülmüş ise de, İş Kanunu hükümlerinin 5174 sayılı Kanunda hüküm bulunmayan durumlarda uygulanacağı anlaşılmıştır.

32. Dava dosyasının incelenmesinden, davacının 16/07/2001 tarihinde geçici hizmet sözleşmesi ile sözleşmeli personel statüsünde Ankara Ticaret Odasında Genel Sekreter Yardımcılığı görevine başladığı; hizmet sözleşmesinin 01/01/2004-31/12/2004 tarihleri arasında yenilendiği ve 01/01/2005-31/12/2005 tarihleri arasında da kendisiyle iş sözleşmesi imzalanarak bu iş sözleşmesinin her yıl yenilendiği; 12/02/2019 tarih ve 15/587 numaralı kararı ile danışman kadrosuna atanmasına karar verildiği, 21/05/2019 tarihinde ise, davaya konu görevine son verilmesine ilişkin işlemin tesis edilmesi üzerine bu kararın iptali için dava açıldığı; yine dosya içerisinde mevcut Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Sigorta Primleri Genel Müdürlüğü Kamu Görevlileri Daire Başkanlığının 06/02/2017 tarih ve ...034 sayılı Hizmet Tespiti konulu yazısından, davacının 5174 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten önce 16/07/2001 tarihinde sözleşmeli personel olarak görevine başladığı, davacı ile oda arasında ilk olarak geçici personel hizmet belgesi düzenlendiği, Oda'daki görevinden dolayı 15/08/2001 tarihinden itibaren 5434 sayılı Kanun'un geçici 192. maddesi uyarınca ilgisinin sağlandığı, davacının 12/01/2017 tarihli dilekçesinde 09/11/2015 tarihinden itibaren Türkiye Odalar, Borsalar ve Birlik Personeli Sigorta ve Emekli Sandığı Vakfı Genel Müdürlüğüne prim ödemeye devam ettiğinin bildirildiği anlaşılmıştır.

33. Kuruluş amaçları kamu yararı, faaliyet konuları kamu hizmeti olup, özel hukuk tüzel kişilerine nazaran üstün ve ayrıcalıklı kamu gücüne sahip olan ve tek taraflı işlemlerle, yeni hukuki durum yarattıkları için personeli de kamu hukukuna tabi olan oda, borsa ve birliklerin kamu hizmeti görmek amacıyla 5590 sayılı Kanun'un yürürlükte olduğu dönemde, personeliyle yaptıkları idari sözleşme niteliğindeki uyuşmazlıklara ilişkin davaların görüm ve çözüm yerinin idari yargı yeri olduğu tartışmasızdır.

34. Buna karşılık, 5174 sayılı Kanun'un 73. maddesinde oda, borsa, birlik ve bunların kurduğu teşekküllerde istihdam edilenlerin bu Kanunda yer alan hükümler dışında 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi olduğunun Kanun'un Geçici 12. maddesinde iseKanun'un yürürlüğe girdiği 01/06/2004tarihinde oda, borsa, birlik ve bunların kurduğu teşekküllerde istihdam edilmekte olanların, mevcut statülerine göre istihdam edilmelerine devam olunduğunun belirtildiği görülmektedir.

35. Bu bağlamda somut olay irdelendiğinde; davacının fiilen çalışmaya başladığı tarihten, 01/06/2004 tarihinden önce işe başlaması konusunda kurum yetkili organlarınca yapılan işlemlerden bahisle memur statüsünde olduğunu iddia ettiği gözetildiğinde; 5174 sayılı Kanun'un yürürlük tarihi ve geçiş maddeleri de dikkate alınarak,Kurum tarafından davacı hakkında tesis edilen göreve son verme işleminin yargısal denetiminin, 2577 sayılı Kanun'un, "*İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı*" başlıklı 2. maddesinin 1. fıkrasında tanımlanan iptal davaları kapsamında idari yargı yerlerinde yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

36. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Ankara 4. İşMahkemesinin yönteme aykırı başvurusunun kabulü ile, Ankara 14. İdare Mahkemesinin 26/06/2019 tarih ve E.2019/1178, K.2019/1382 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerekmiştir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan nedenlerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Ankara 4. İş Mahkemesinin 12/10/2023 tarih ve E.2023/234 sayılıBAŞVURUSUNUN KABULÜ ile, Ankara 14. İdare Mahkemesinin 26/06/2019 tarih ve E.2019/1178, K.2019/1382 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

02/12/2024 tarihinde, Üye Mahmut BALLI'nın KARŞI OYU ve OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Vekili	Üye	Üye	Üye
Kenan	Nilgün	Doğan	Eyüp
YAŞAR	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Yüksel
ARSLAN	BALLI	NAVDAR

K A R Ş I O Y

Dava, davacının Ankara Ticaret Odasında danışman olarak görev yapmakta iken görevine son verilmesine ilişkin Ankara Ticaret Odası Yönetim Kurulu'nun 21/05/2019 tarih ve 6/782-002 sayılı kararının iptali ile yoksun kalınan parasal hakların göreve son verildiği tarihten itibaren yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

01.06.2004 tarih ve 25479 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5174 sayılı "Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun "Oda, borsa ve Birlik personeli" başlıklı 7 3. madde s inde; "Oda, borsa, Birlik ve bunların kurduğu teşekküllerde istihdam edilenler bu Kanunda yer alan hükümler dışında 4857 sayılı İş Kanununa tâbidir.", Geçici 12.maddesinde "Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte oda, borsa, Birlik ve bunların kurduğu teşekküllerde istihdam edilmekte olanların, mevcut statülerine göre istihdam edilmelerine devam olunur." şeklinde düzenlemelere yer verildikten sonra, aynı Kanunun 103.maddesiyle, 08.03.1950 tarih ve 5590 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır. Buna göre, İdarî yargı yerlerinde açılabilen İdarî davaların, bir tarafını idarenin teşkil ettiği ve bunların kamu hukukuna tâbi hukukî uyuşmazlıkları kapsadığı; buna karşın İş Kanunu'na tâbi iş sözleşmelerinin feshinden dolayı işveren ile işçi arasında ortaya çıkan özel hukuka tâbi hukukî uyuşmazlıkların çözüm yerinin iş mahkemeleridir.

Davacının Ankara Ticaret Odasında kendi rızasıyla 4857 sayılı İş Kanununa tâbi sözleşmeli personel olarak görev yaptığı ve uyuşmazlığın görevine son verilmesine ilişkin yönetim kurulu kararının iptali isteminden kaynaklandığı ve işçi ile işveren arasında ortaya çıkan özel hukuka tabi bir uyuşmazlık olduğu anlaşıldığından, davanın görüm ve çözümünde Adli Yargı görevlidir. Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün 26.03.2018 tarih ve E:2017/789, K:2018/135 sayılı kararı da bu yöndedir.

Uyuşmazlık Mahkemesinin göreve ilişkin içtihadının benzer durumlardaki davacılar hakkında uygulanmasının yargı kararlarındaki istikrar açısından önemli olduğundan karara katılmıyorum.

Üye
Mahmut BALLI